

Las dunnas e la giuventetgna van en l'offensiva

Il suveran ha ina schelta d'eleger sco anc mai ils 20 d'october

DA MARTIN CABALZAR

■ Il suveran svizzer ha quest onn ina schelta sco anc mai. Betg main che 4652 candidatas e candidats aspirechan per ina sutga en il cussegl naziunal. Creschida marcantamain è la cumpart da las candidaturas femininas.

Duas da tschintg candidaturas per ils 20 d'october èn dunnas. Da las 4652 candidaturas èn 2777 umens e 1875 dunnas. La cumpart da las dunnas è creschida dapi las ultimas elecziuns da l'onn 2015 da 34 sin 40 pertschient. Per l'emprima giada suenter ils onns 1990 è la procentuala da las dunnas puspè creschida marcantamain. En la gronda part dals chantuns vegn registrà in pli grond augment da las candidaturas da las dunnas che quella dals umens. Excepziuns en quest regard èn il Grischun, Sviz, Schaffusa, S. Gagl, Argovia e Giura, nua che la cumpart dals umens è creschida questa giada en cumparegliaziun cun 2015. La pli auta quota da dunnas en il cumbat electoral tramettan Basilea citad cun 44%, Turgovia cun 43,7%, Turitg e Genevra cun mintgamai 43%, Lucerna cun 42,9% e Berna cun 42,2%. En il Grischun èn 34 da 100 candidats dunnas, pia 34% dunnas.

22,6 pertschient dapli candidaturas

En tut ils chantuns, cun excepziun da Genevra, datti quest onn dapli candidaturas che l'ultima giada. L'augment procentual munta a 22 pertschient. Avant quatter onns avevan anc 3 792 persunas aspirà sin ina sutga en la chombra gronda, avant 40 onns eran quai anc stadas mo 1845. Mo en trais chantuns na datti betg in augment da candidatas e da glistas: A Genevra datti dus aspirants pli pauc, a Neuchâtel set pli pauc. A Turitg è mo il dumber da las glistas sa reduci, quest onn ha il suveran da Turitg trais pli pauc che 2015. Quellas èn dentant bain occupadas. Sin 22 da las 32 glistas inoltradas èn tut ils 35 plazs occupads. Tut en tut pon ils Turitgais pia far la schelta tranter 966 nums, quai èn 93 dapli che 2015.

Las cifras sa refereschan sin ils 22 chantuns ch'enconuschan la procedura d'annunzia per ils candidats. Dals chantuns Uri, Glaruna ed ils dus Appenzell mancan las cifras damai che scadina persuna cun dretg da votar è là er elegibla.

La pcd cun las bleras glistas

Era tar las glistas inoltradas annunzia la Chanzlia federala in record: Tut en tut stattan 511 glistas a disposiziun en ils chantuns da proporz. L'onn 1979 eran quai anc stadas 160 glistas.

Tut las partidas grondas han inoltrà questa giada dapli glistas, s'entelli cun l'intenziun da mobilisar in electorat uschè grond sco mo pussaivel. La pcd va

Tantas candidatas e tants candidats sco anc mai aspirechan per las 200 sutgas en il cussegl naziunal.

KEYSTONE

cun il pli grond dumber da glistas en la campagna electorala, numnadamain cun 77. Ella vegn secundada da la ps cun 73, da la pps cun 67 e da la pld cun 60. Avant quatter onns eran las medemas partidas idas cun 55 glistas a la partenza.

Er ils verds (49+8), ils verd-liberals (43+7) e la pps (23+8) han augmentà fitg lur dumber da glistas. La pbd ha cun 20 glistas il medem dumber sco 2015. Considerablmain pli paucas glistas han sulet la ufd (Uniun federala democratica) che cumbatta quest onn cun mo 11 glistas stagl cun 18 sco avant quatter onns.

Candidats tranter 18 ed 88 onns

Il pli vegl candidat – ant. cusseglier naziunal Jacques Neirynek (pcd VD) – candidescha puspè suenter ch'il surveran aveva già dà 2015 la preferenza ad in collega da partida.

Il pli giuven candidat è Sebastian Huber (verd-liberal LU) che vegn a pudair festivar ses 18avel anniversari gist il di d'elecziuns. Tenor infurmaziuns da la Chanzlia federala fissan 461 dals candidats stads avant quatter onns anc memia giuvens per sa laschar eleger.

Or da la pura optica da la media da vegliadetgna è la totalità dals candidats tuttina lev pli veglia che l'ultima giada.

La vegliadetgna media è – sin fundament da l'annada da las candidatas e dals candidats – s'auzada per bunamain in onn da 40,6 sin 41,5 onns. La vegliadetgna mediana, pia la vegliadetgna da la persuna che sa chatta exactamain en la mitad da la repartiziun da las generaziuns, è dentant restada la medema sco 2015, numnadamain tar 40 onns.

Numerusas colliaziuns da glistas

Tar las elecziuns naziunals dals 20 d'october datti uschè bleras colliaziuns da glistas sco anc mai. Tut en tu èsi vegnì fatg 81 colliaziuns. En tut ils chantuns cun sistem da proporz èsi vegnì inoltrada passa 511 glistas. Quai èn 21% dapli ch'anc tar las ultimas elecziuns naziunals. En quasi tut ils chantuns datti in'allianza tranter la ps, ils Verds e partidas da sanestra pli pitschnas. La pcd fa savens colliaziuns cun ils verd-liberals, la partida evangelica e la pbd. Ils critiandemocrats na candideschon quasi mai sulets.

Dretg dal center èn partidas che candideschon sulettas pli savens il cas. En diesch da 20 chantuns - tranter quels era il Grischun - na fan la pld e la pps naginas colliaziuns da glistas. Sch'ils liberaldemocrats fan colliaziuns lura surtut cun la pcd, darar cun la pps.

Gronda schelta er en il Grischun

Er en il Grischun ha il suveran quest onn ina gronda schelta d'eleger. Cun 100 candidatas e candidats repartids sin 20 glistas siglientan las elecziuns dal cussegl naziunal da quest onn tuts records.

Las pli bleras glistas han la pps inoltrà cun tschintg (Brand, Martullo, giuvens, internaziunal e team 60+), suondada da la pld cun quatter (principala, support politica communal, support mastergn, futuro), la ps (ps, juso umens, Juso dunnas), e la pcd (pcd, giuvens 1 e giuvens A) cun mintgamai trais, la pbd (Grischun e giuvens) ed ils verd-liberals (pvd e pvl giuvens) cun mintgamai duas, e la verda cun ina glista.

Dals 100 candidatas èn 34 dunnas. Las bleras dunnas porta la ps cun otg candidatas, suondada da la pcd cun set, la pld e la pps cun mintgamai tschintg, la verda cun la pbd cun mintgamai trais ed ils verd-liberals cun duas dunnas.

La giuventetgna è represchentada questa giada fitg bain cun quatter atgnas glistas. La juso preschenta tant ina glista purmain da dunnas sco ina glista purmain dad umens, la pld ha duas glistas da support cun represchentants da la politica communal e mastergn, la pps preschenta duas glistas cun lur cussegliers en uffizi, ina glista da seniors ed ina glista internaziunala. Las partidas dattan pia tut per mobilisar il suveran en tut sia varietad.

Colliaziuns da glistas

Per las elecziuns dal cussegl naziunal dals 20 d'october 2019 èn vegnidas inoltradas trais colliaziuns da glistas en il chantun Grischun.

Colliaziun burgaisa (senza pps)

1 glista nr. 1 (pbd dal Grischun – giuvna pbd dal Grischun)
glista nr. 2 (PLD.Ils Liberals dal Grischun – glista principala)
glista nr. 4 (pcd – ils giuvens 1)
glista nr. 5 (pcd – ils giuvens A)
glista nr. 10 (pcd Grischun)
glista nr. 11 (giuvens liberals dal Grischun – PLD-Futuro)
glista nr. 12 (pbd dal Grischun)
glista nr. 17 (PLD.Ils Liberals dal Grischun – politica communal)
glista nr. 18 (PLD.Ils Liberals dal Grischun – commerzi)

Sutcolliaziuns da glistas

glista nr. 1 cun 12
glista nr. 2 cun 11, 17 e 18
glista nr. 4 cun 5 e 10

Colliaziun alianza dal clima

glista nr. 3 (ps giuvens umens*)
glista Nr. 6 (verda – ils verds dal Grischun)
glista nr. 7 (Partida verd-liberala – Giuvna partida verd-liberala)
glista nr. 9 (ps Partida socialdemocratica)
glista nr. 13 (Partida verd-liberala)
glista nr. 15 (ps giuvens dyunnas*)

Sutcolliaziuns da glistas

glista nr. 3 cun 9 e 15
glista nr. 7 cun 13

Colliaziun pps

glista nr. 8 (pps Grischun – giuvna pps Grischun)
glista nr. 14 (pps Grischun – glista Martullo)
glista nr. 16 (pps Grischun – glista Brand)
glista nr. 19 (pps Grischun – glista pps internaziunala)
glista nr. 20 (pps Grischun – team 60+ per ina pensiun segira)